

DELAVEC

Glasilno Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokraj. odbor GDSJ.)

Izhaja vsako soboto.

Uredništvo in uprava:

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/II.

Stane posamezna št. 50 p, mesečno 2 Din. celoletno 24 Din. — Za člane izvod po 40 p.

Oglasi: prostor 1×55 mm 1 Din.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani, ter opremljeni s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštne proste.

Delavstvu sveta!

Izvrševalni odbori mednarodne strokovne zveze (Amsterdam) druge internacionale (London) mednarodne delavske zveze soc. strank (Dunaj) so se sestali prvič na skupno posvetovanje. Po proučitvi političnega, gospodarskega in socialnega položaja Evrope in predvsem Nemčije opozarjajo eksekutive na manifest mednarodne strokovne zveze, sklenjen v Berlinu 8. julija 1922. ter na nevarnosti, ki ogrožajo nemško republiko, najvažnejšo oporo miru in preobnove Evrope.

Častitajo nemškemu delavstvu na enodušnem in silnem naporu za obrambo svobode.

Upajo, da bo uspelo nemškemu delavstvu pokončati monarhistično in militaristično gibanje. Osamelost Nemčije, tira to v pogin; z njo pa tudi nemško delavstvo, katerega mezde padajo. Poslabšanje položaja nemškega delavstva pomeni poslabšanje položaja delavstva na celim svetu. Propad Nemčije pomeni gospodarski propad cele Evrope. Svetovni proletarijat je dolžan v lastnem interesu, pomagati in podprati nemško republiko.

Antantna politika tira pa Nemčijo v bankerot in jo potiska v roke reakcije. Nemška bremena so pretežka, vojaške okupacije jo dušijo, politika nasilja rodi le nove vojne. Bremena je treba na vsak način zmanjšati, gospodarsko oživetje je omogočiti z mednarodnim posojilom.

V dosego tega cilja se obračajo imenovane tri eksekutive na javno mnenje vseh dežel in predvsem Amerike.

Amerika je posegla odločilno v svetovno vojno. Zato tudi pričakujemo od nje da pomaga tudi pri gospodarski upostavitvi Evrope ter da skupno z nami od strani brezposelnost.

Vojaške okupacije se morajo odpraviti. Predvsem se pa morajo razveljaviti vojaške in gospodarske določbe iz l. 1921.

Če se Nemčija sprejme kot enakopraven član Zveze narodov, daje sama jamstvo, da se pokorava mednarodnim razsodbam.

Z ozirom na samoodločbo narodov obsojajo eksekutive vse naredbe, ki ogrožajo obstoj nemške republike.

Delavstvo vseh dežel!

Gospodarska uspostavitve in svetovni mir zahtevala, da se borite proti reakciji za splošno razorožitev.

Zaradi slabega finančnega položaja v Nemčiji, se ji mora dovoliti moratorij, dokler ne bode nepristranska komisija določila njene plačilne zmožnosti ali dokler ne bode dobila mednarodnih posojil.

Konferenca Vas nujno poziva, da se borite za te ideje s svojimi organizacijami, s svojim časopisjem in s svojimi zastopniki v parlamentu.

Za nemško republiko!

Za upostavitve Evrope!

Za svetovni mir!

Sijajen uspeh I. vsedelavskega zleta v Celju.

Najnujnejša potreba v današnjih časih je, da delavstvo od časa do časa prešteje svoje vrste, da se delavci iz raznih krajev med seboj spoznajo in razložijo drug drugemu svoj položaj.

Prvi početak organizacije je v tem, da se delavci v enem podjetju med seboj solidarizirajo. Potreba jim pa kinalu pokaže, da morajo svoje vezi raztegniti tudi na druga podjetja v dotičnem kraju. Tudi to je razmeroma lahko delo, ker se jim nudi vsak dan prilika, da navežejo medsebojne stike. Težja naloga pa je vzgojiti krepko solidarnost delavstva cele dežele.

Stotine in tisoče je treba sestankov, shodov, razprav, predno spoznajo člani, kako je zvezana njihova usoda z usodo vsega drugega delavstva.

Zlasti ob času velikih stavk je nad vse važno vprašanje, ali bodo delavci iz onih krajev, ki niso v stavki razumeli položaj svojih stavkujočih tovarišev in jih bodo podpirali? Dvakrat važno je to vprašanje zlasti pri nas, ko imamo zelo

mlade organizacije, ki si niso mogle v tako kratkem času še ustanoviti zadostnih stavkovnih fondov.

Vsedelavski zlet je gotovo mnogo pripomogel, da se bo zavest skupnosti med članstvom zelo poglobila. Upostavil je žive vezi, ki bodo v bodočnosti dokazale, kako potrebne so bile.

Ako pomislimo, da se je zleta udeležilo skoro 7 tisoč gostov, ki stanujejo izven Celja in okolice, potem nam bo jasno, da so bili vsi industrijski kraji Slovenije po večjem ali manjšem številu udeležencev zastopani. Poleg teh, je bila zastopana tudi Hrvaška — Slavonija ter Bosna po 300 zletnikov, katerih največje število jih je bilo iz Zagreba. Zagrebčani so pripeljali tudi številni pevski zbor »Jednakost« na katerega so vsekakor lahko ponosni. Brez pretiravanja lahko rečemo, da je zlet na agitacijskem polju opravil tako delo, za katero bi sicer potrebovali najmanj par sto shodov.

Na organizatorično delovanje, je pa

zlet pokazal, kaj nam še manjka. Da se iz naše ozkosrčne malopoteznosti, ki ima menda v Sloveniji domovinsko pravico, počasi dvignemo, je že dokaz zlet sam, ker, če bi ostajali tam, kjer smo bili, bi se zlet sploh ne bi vršiti mogel.

Zlet nam je tudi pokazal, da imamo tudi organizacijske sposobnosti, seveda so te še v otroških čevljičkih.

Organizacijsko delo je delo, ki šele po dolgem času pokazuje uspehe. Zanj je treba velike potrpežljivosti, ker je to podrobno delo, ki se ga komaj vidi, ceniti pa tega dela ne zna vsak, najmanj pa oni, ki so šele kratak čas v organizacijah.

Spomniti se je treba koliko truda, pisarenja, potov in letanja je treba predno se ustanovi na primer pevski zbor. Treba je obdelovati člane skoro vsakega posebej in ko je teh zadosti zbranih je še le prvo delo izgotovljeno. Ustanovljen je pevski zbor, kateremu pa še vsega manjka, manjka denarja, manjka not, manjka učitelja, manjka klavirja itd. In ko so vse te zapreke premagane se šele s pravim delom prične. Večer za večerom žrtvujejo pevci cele mesece predno znajo zapeti eno samo pesem. Po navadi jih do tedaj polovica opeša in odstopi. Pridejo zopet novi in zopet se začne vse delo znova. Tako gre par let predno je zbor utrjen tako, da lahko javno nastopi.

Iste težave ali še večje so pri ustanovitvi godbe, telovadne enote, nogometnega kluba, kolesarskega društva ali kaj sličnega.

Na vsedelavskem zletu je nastopilo 8 pevskih zborov in sicer: »Sava« iz Jesenic, »Jednakost« iz Zagreba, »Svoboda« in »Frohsinn« iz Maribora, »Svoboda« in »Frohsinn« iz Maribora, »Pevski zbor« pekovskih pomočnikov iz Maribora, »Svoboda« iz Šoštanj, »Bodočnost« iz Štor in »Naprej« iz Celja.

Zlasti pevski zbor »Sava« in »Frohsinn« je vse občudovalo.

Godbe so se udeležile izleta tri in sicer: rudarska iz Trbovelj, kovinarska iz Jesenic in delavska iz Hrastnika. Trboveljska godba je pokazala tako sijajno dovršenost, da nastopi lahko brez skrbi na najboljšem koncertu. Na zletu je bila predmet splošnih ovacij. Ostali dve sta še mladi, vendar tudi nanje mnogo zidamo.

Telovadne enote. Svoboda-Jesenice in Sloga — Maribor sta kakor zadnjič na Jesenicah tudi sedaj povzdignile med delavstvom smisel za telovadbo. Ti dve enoti sta zlasti važni postojanki delavstva, ker opravljata pionirsko delo. Če bo na prihodnjem delavskem zletu nastopilo več enot bo to velika zasluga teh dveh, ki sta z dobrim zgledom prebili led.

Kolesarsko društvo iz Maribora se je udeležilo zleta z zastavo in nas je pri tej priliki opomnilo, da je tudi tej vrsti delavskega športa treba posvetiti več pozornosti.

Nogometiški reprezentanci Maribor - Celje in Ljubljana - Moste sta ob priliki zleta tekmovali. Zmagala je Maribor - Celjska — z 2 proti 1. Igra je bila zelo napeta.

Razne strokovne, politične in kulturne organizacije so se udeležile zleta z zastavami, ki jih je bilo 21.

Na slavnostnem shodu, ki se je vršil v nedeljo dopoldne je bilo preko 10.000 ljudi. Meščani, ki so opazovali silen dotok ljudstva na shod, so popolnoma pod utisom te silne množice ljudstva. Tudi meščansko časopisje, ki dosledno molči o tej prireditvi je popolnoma postavljeno

na laž, ko je prerokovalo, da v Sloveniji socialističnega delavskega gibanja ni več.

Pred vsem je pa ta zlet dal zadoščenje onim sodrugom, ki so polagali pred vsem važnost na podrobno agitacijsko in organizacijsko delo. Lahkota je sklicati v kakem kraju shod kjer je govor o mezdnem gibanju, a organizirati zlet, kjer se morejo člani par ur daleč peljati, ko morajo žrtvovati čas in denar zato, da dvignejo moralno stran delavskega gibanja, zato je pa treba mnogo mesecev podrobnega in požrtvovalnega dela.

Na zletu se je pokazala prava in ne namišljena moč naših organizacij.

Strokovne organizacije so svojo prvo poskusno mobilizacijo dobro prestale. Ta dejstva nam dajejo novih moči, za nova dela.

ko moraš pa več in dalje delati. Kapitalistični dobiček ostane isti ali se še za nekaj poviša, pri tem bi pa še bolj narastla brezposelnost in bi se še bolj uničevale delavske sile.

Delavski zastopniki so takoj energično nastopili proti tej želji, tako, da so se morali gospodje izkoriščevalci umakniti s svojo ogabno zahtevo. Začeli so ponujati 10% poviška na sedanje plače, čemur pa delavski zastopniki niso pritrdili iz enostavnega razloga, ker se je draginja v zadnjih 4 mesecih, ne le za 10% marveč za 50% zvišala, nadalje čaka usnjarsko delavstvo že štiri mesece na povišanje prejemkov.

Ker vkljub posredovalnim predlogom zastopnika pokrajinske uprave komisarsarja dr. Skubica ni prišlo do nobenega sporazuma je isti razpravo zaključil.

Delavski zaupniki so končno podali izjavo da sprejmejo 15% za neobvezen čas plačano od 1. julija t. l. in, da vse nadalje točke dosedanjih dogovorov ostanejo še nadalje v veljavi.

Zastopniki industrijev so predlog konečno sprejeli, čeprav jim ni bil všeč.

„Prijetelji delavstva“.

Gospod magister farmacije, Rožman Miroslav je v »Farmaceutskem Vjestniku« št. 7. iz leta 1922 v imenu »Saveza apotekarskih saradnikov, sekcija Slovenija«, v članku, ki nosi naslov »Pristop v trgovsko-bolniškemu podpornemu društvu« napisal naslednje vrstice na račun delavstva:

»Okrajna bolniška blagajna«, pri kateri smo do sedaj vsi učlanjeni, se je s 1. julijem t. l. prelevila v »Okrožni urad za zavarovanje delavcev«. Kakšne pravice in ugodnosti pa smo uživali (namreč farmaceuti) v preteklosti pri tem zavodu in kaj si moremo obetati v bodoče, si lahko predstavlja vsak sam, kdorkoli je imel priliko iskati pomoči pri omenjeni blagajni. Ne bom navajal podrobnosti o tem poslovanju, ker ga itak marsikdo še predobro pozna. Kdor pa tega ne ve, naj nastopi enkrat ta križev pot. Garantiram mu, da bo takoj pri prvi postaji pred okencem, kjer se izdajajo izkaznice, omedlel in se zgrudil na stolček iz strahu pred veliko množico vsak čas tam čakajočih in drenjajočih se bolnikov. Če se bo kaj kmalu zavedel, bo imel še najmanj pol ure časa, da analizira v svojem nosu vse fiste, iz bolnikov puhtee, prijetne in neprijetne dišave. Zelo mnogokrat so tem plinom primešane tudi pare od C-H-OH (duhovi prihajajoči iz želodca po črevesu). Lepše obleke, posebno bele, z belimi čevlji za božjo voljo nikar ne obleči, ker se Ti lahko pripeti, da Ti kdo izmed sotrpinov napiše nanje svojo vizitko z rjavim »čikom«. Slišal boš tam vsakovrstno tarnanje in vzdihovanje, zabavljanje, zabeljeno z internacionalnimi psovkami, naučil pa se boš tudi duhovitih, in še več neslanih opazk. Ko si pribaviš svojo nakaznico za blagajničnega zdravnika (po kakem specialistu Ti zastonj hrepeni proletarsko srce) in prideš v čakalnico, boš imel priliko vprizoriti »drugi padec pod križem«, kajti tam je še večji dren in vse to, kar si doživel poprej v koncentrirani količini. Naravno je, da se boš moral namazati s podvojenno potrpežljivostjo, če reflektiraš na zdravniško pomoč. Sodrugi! Gospodu Rožmanu ni ljubo, da prihaja od delavca smrad po barvi, olju od strojev itd. On želi, da hodi delavec v laku in fraku

Zakon o zavarovanju delavcev.

(Dalje.)

Kdaj pričanja pravica do dajatev?

Delavec pridobi takoj ob vstopu v delo, ne glede na to, ali ga je delodajalec priglasil ali ne, pravico do prejemanja naslednjih dajatev: brezplačne zdravniške pomoči, zdravil, hranarine (boleznine), babične pomoči, podpore za dečjo opremo, podpore za dojenje ter pogrebne. V slučaju, da potrebuje zdravniško pomoč, pa mu poslovalnica odkloni dajatve oziroma nakazilo zdravnika z izgovorom, da ni priglašen, naj zahteva od delodajalca pismeno potrdilo, iz katerega mora biti razviden dan vstopa v delo ter čas zaposlenja (če je še vedno v službi). Na podlagi tega potrdila se pri poslovalnici sestavi zapisnik ter vloži ovadba proti delodajalcu na politično oblast I. stopnje radi neprijavljenja delojemalca.

Vendar obsega § 47. ZZD izjeme, v katerih se lahko odkloni izplačilo denarnih dajatev in sicer: Hranarina (boleznina) se ne izplača članu, ki je nalašč povzročil bolezen (pretep, če je bolezen posledica pijanosti itd.) Enako se ne izplača hranarina ter podpora za porodnice članu (članici), ako se hote ne drži zdravnikovih navodil in s tem zavlačuje ozdravljenje, n. pr.: Če je zdravnik naročil bolniku, da mora ostati v postelji, pa ga nadzornik bolnikov ne dobi doma, če se bolnika dobi pri delu (domačem, poljskem ali kateremkoli drugem). Člani, ki obole ter jih zdravnik spozna kot nezmožne za delo, se največkrat pregreše ravno v tem, da se ne drže navodil zdravnika, vsled česar je poslovalnica v zmislu zakona ter bolniškega reda primorana, da bolniku odkloni izplačilo hranarine. Seveda napravljajo take odredbe med delavstvom hudo kri ter splošno zabavljanje nad bolniškimi blagajnami. Da so taki zabavljači na napačnem potu, o tem bi jih morale poučiti njihove strokovne organizacije. Socialni zavodi za zavarovanje delavcev so ustanovljeni v zaščito delavstva, ne pa v potuho elementov, ki hočejo dobrine tega zavarovan

vanja uporabljati v sebične namene. Delavstvo naj se zaveda, da socialno-zavarovalne zavode vzdržuje v polni meri proletarijat sam, da je vsaka zloraba dobrin tega zavarovanja od te ali one strani tatvina na prejemkih delavstva. Dasiravno se prispevke za bolniško zavarovanje plačuje paritetno (polovico delavec, polovico delodajalec), vendar je iluzorna trditev, da polovico teh prispevkov plača delodajalec iz svoje žepa, t. j. iz dobička, katerega mu donša podjetje. Vsak delodajalec prevlači prispevke za bolniško in nezgodno zavarovanje v celoti na konzumeta, torej zopet na proletarijat. S par vrsticami je podan dokaz, da so ti zavodi izključna last delavstva, ker: 1. so ustanovljeni v njegovo zaščito; 2. nosijo pretežno večino (99%) stroškov delavni sloji. Vsled tega je umljivo, da mora delavstvo z vso vnemo sodelovati ne samo pri upravi teh zavodov, temveč tudi pri tem, da zavodnim organom pomaga pri onemogočanju zlorabljanja dobrin, katere se nudijo članom. Med delavstvom je, žal, vcepljena misel, da so bolniške blagajne ustanovljene samo vsled tega, da nudijo delavstvu ob boleznih denarno pomoč. V bivši Avstriji se pri obilici okrajnih, obratnih, združnih, stavbnih in drugih bolniških blagajen članom ni moglo nuditi zadostnega zdravljenja, vsled tega se je polagalo tako od strani delodajalcev kot delojemalcev posebno važnost na to, da je delavec ob času obolenja prejemal denarne dajatve. Moderna socialna politika pa se ne zadovoljuje samo s tem, da se bolniku nudijo denarne dajatve, temveč da se bolezen čim hitreje in najbolje ozdravi. Prva naloga bolniškega zavarovanja je, zdraviti in ozdraviti bolezen z najmodernejšimi in uspešnimi sredstvi, druga pa, delavcu ob priliki nezmožnosti za delo nuditi hranarino, ki naj mu vsaj delno nadomešča vsled boleznih izgubljeni zaslužek (plačo)

(Dalje.)

Mezdno gibanje usnjarijev.

V petek, dne 14. t. m. se je vršilo pri pokrajinski upravi mezdno pogajanje med usnjarskimi industrijalci in njihovimi delojemalci.

Takoj pri začetku je izjavil zastopnik zveze industrijalcev g. dr. Golja, da so zahteve po povišanju plače od strani de-

lavcev popolnoma upravičene, ne more se pa strinjati z načinom, ki ga delavstvo predlaga. On pravi, da tudi delavstvo mora pri tem prenašati žrtve, priznava naj akordno delo, ter podaljša delavni čas na 9 ali 10 ur. S tem je rečeno; za kolikor se ti bodo plače povišale, za toli-

okrog — seveda pozablja povedati, kje naj delavec dobi denar. Vsak vendar ne more razširjati okrog sebe »apotekar-skih« duhov. Iz dopisa je jasno razvidno sovraštvo do delavstva, ne samo od strani g. Rožmana, ampak organizacije farmacevtov, v katerem imenu je napisal članek. Bilo bi nespametno, če bi o tem obširneje pisali, pozivljamo samo

Mednar. jezik „Esperanto“ kot učni predmet v šolah.

Da se mednarodni spori glede jezikov odpravijo in da se kapitalizmu onemogoči nacionalno hujskanje naroda proti narodu, se je vršila kakor poroča »Internacionaler Arbeitsamt« dne 18. do 20. aprila t. l. v Genovi neka konferenca, ki se je bavila z vprašanjem esperanto - pouka v šolah.

Na konferenci je bilo po 91 delegatih zastopanih 28 dežel, med njimi 14 vlad, nadalje je bilo mnogo šolskih oblasti, zastopano je bilo tudi tajništvo zveze narodov, internacionalni delavski urad Berlin, internacionalna otroška pomoč itd. Iz poročil, katera so podali razni zastopniki, je razvidno, da je »Esperanto« postal v mnogih krajih obligatorični poučni predmet v ljudskih šolah, tako n. pr. v Veliki Britaniji, Švici, Italiji itd.

Posebno agilna je pri tem delu Anglija, ki že uveljavlja Esperanto kot obvezen pouk v srednjih šolah. Tudi v pariške trgovske šole ga skušajo uvesti,

Iz organizacij.

II. plenarna seja Strokovne komisije za Slovenijo (Pokraj. odbor G. D. S. J.) v Ljubljani se bo vršila v nedeljo dne 27. avg. t. l. ob 8. uri dopoldne v sejni dvorani mestnega Magistrata v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo predsedstva. 2. Poročilo tajništva. 3. Poročilo okrožnih tajništev. 4. Splošna strokovna organizacija. 5. Mladinska organizacija. 6. Medstrokovni sveti. 7. Došli dopisi in socialna zokonodaja. 8. Poročilo kontrolne komisije. 9. Smernice »Delavca«. 10. Raznoterosti in interpelacije. Poleg odbornikov se imajo seje udeležiti vsi centralni in okrožni tajniki, ki imajo na seji posvetovalen glas. Odborniki in tajniki, ki so nastanjeni izven Ljubljane naj pridejo že na predvečer.

Predsedstvo.

BLAGAJNIKI IN ZAUPNIKI POZOR!

V soboto, 12. avgusta poteče 33. teden. Člani, kateri imajo plačane prispevke samo do 25. tedna, morajo ta teden vplačati, sicer izgube članske pravice.

Podpore vseh vrst se smejo izplačevati le članom, ki imajo vplačani 18. letošnji teden. Ako nima član vplačano do tekočega, to je 27. tedna, naj se mu manjkajoči prispevki odračunajo od podpore.

OBLAČILNA STROKA.

III. redni občni zbor osrednjega društva oblačilnih delavcev za Slovenijo v Ljubljani se bo vršil v nedeljo dne 20. avgusta v posvetovalnici Mestnega magistrata ob 8. dopoldne. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika, 2. Poročilo odbora, 3. Predlogi podružnic in centrale, 4. Združenje. 5. Volitev odbora, 6. Razno. Vse podružnice, ki so obračunale prispevke centrali za mesec junij imajo pravico na vsakih 100 članov po enega delegata. — Vsak delegat mora imeti poverilnico od odbora. — Prezelj Anton t. č. predsednik.

delavstvo, naj takoj stavi zahtevo po ustanovitvi lastne lekarne pri bolniški blagajni, da delavcem bolnikom, ki smrede, ne bo treba s »čikom« mazati belih čevljev g. Rožmana in tovarišev. Poizvedeli bomo, v kateri ljubljanski lekarni je g. Rožman zaposlen, da bomo člane bolniške blagajne obvestili, katere lekarne naj se izogibajo.

kakor tudi v posamezne šole v Holandiji, in Finski. eLta 1921. je tudi bolgarski parlament sklenil, da se uvede v srednje šole neobvezen eksperantski pouk, kar je storila tudi Čehoslovaška. Japonska vlada je z vso vnemo priporočala parlamentu, da se na Japonskem uvede v vse šole Esperanto.

Po razveseljivih poročilih je konferenca na predlog angleške delegacije dala na vse učiteljstvo sveta oklic, v katerem želi, da bi učiteljstvo začelo širiti mednarodni jezik, da bi začelo spodbujati delavno ljudstvo, da se poprime tega protikapitalističnega orožja in da učiteljstvo pokaže svojo zmožnost na svetu ter da postane avant garda tega svetovnega gibanja.

Drugi oklic je izšel na zvezo narodov, katero se naproša, da tudi ona nastopi za izvedbo tega velevažnega protivojnega vprašanja.

BRIVSKA STROKA.

Brivski pomočniki v Ljubljani so dne 8. t. m. stopili v stavko. Delodajalci hočejo razbiti stavko s tem, da zaposlujejo vajence. O poteku stavke bomo še poročali.

Stavka lesnih delavcev v Ljubljani traja dalje. Stavkokazov ni. Med stavkujoči je izborna disciplina.

V ponedeljek 7. t. m. je izbruhnila tudi stavka lesnih delavcev v Celju. Stavkokazov ni in tudi disciplina stavkujočih je na višku.

Lesni delavci naj v ta dva mesta pod nobenim pogojem ne potujejo. Vse delavske časopise v Jugoslaviji prosimo naj te vrstice ponatisnejo.

USNJARSKA STROKA.

Delavstvo splošne usnjarske industrije v Ptujju je stopilo dne 7. t. m. v stavko, ker je podjetje kršilo dosedaj veljavne odgovore.

Opozarjamo vse usnjarsko delavstvo, da naj ne potuje v Ptuj, dokler gibanje ni končano.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Dopis iz Prevalj bomo priobčili v prihodnji številki.

Poslano iz Celja bomo prestilizirali in ga bomo poslali na ogled predno ga priobčimo.

Sodruge dopisnike prosimo naj pišejo s tinto in samo na eno stran papirja, ker moramo sicer vse prepisavati.

Istotako je treba med vrsticami puščati dovolj prostora, ker je sicer nemogoče popravljati.

V prihodnji številki bomo priobčili razpravo o dnevnemu redu II. plenarne seje Strok. komisije, nakar že danes opozarjamo. Seja je zelo važna za to je potrebno da se odborniki, kakor tudi tajniki nanjo dobro pripravijo.

Utrinki.

Kakor ptičje so padli kapitalisti na proletarijat, ko pa niso dobili zadostne in dragocene krvi so spustili sesalke na lastne obilne trebube in proletarec zopet sanja o bodočnosti.

Možje umirajo. Ideje ostajajo. Borba proti možem je lahka. Borba proti vse prevladajoči ideji je težavna stvar.

Živino izvažajo prekupčevalci, da se debelijo. Delavci pa stradajo: to je jugoslovanska obznanja.

Razno.

POPRAVEK.

V »Delavcu« št. 22 z dne 22. junija 1922 nam je tiskarski škrat zanesel v članek »Zakon o zavarovanju delavcev« precej neljubih pomot, katere naj sodrugi popravijo. V prvi vrsti 1. stolpec, 2. stran mesto »Izdajanje — Izvajanje«; v 13. vrsti 1. stolpec, 2. stran mesto »znova prouče — znova pouče«; v 9. vrsti 2. stolpec, 2. stran »ter prihodnjič razpravljati o bolniškem zavarovanju, posebno še—«, v 12. vrsti 1. stolpec, 3. stran: »ter se je pripetil porod po neprekinjenem«; v 32. vrsti, 1. stolpec, 3. stran: porabljena, članica pa ostane še nadalje nesposobna za delo«, v 23. vrsti, 2. stolpec, 3. strani: »dohodkov, a žive z zavarovancem v istem gospodarstvu«. Manjše napake naj čitatelj popravi sam.

Amsterdamska strokovna internacionala je sprejela sledečo resolucijo: V Amsterdamu zborujoča konferenca strokovnih in socialističnih internacional ne more končati svojih posvetovanj, ne da bi še enkrat s povdarkom opozorila proletarijat vsega sveta na pomen moskovskega procesa proti ruskim socialnim revolucionarjem. Izjavlja, da bo izvršitev smrtnih obsodb za dolgo časa onemogočila zedinjenje svetovnega proletariata za skupne akcije.

26. internacionalni rudarski kongres so otvorili 5. t. m. v Frankfurtu am Main. K zborovanju je prispelo okoli 150 delegatov. Na dnevnem sporedu je več važnih točk, med katerimi omenjamo ureditev delavnega časa in pa delavske pogoje za socializacijo rudnikov, potem pa ustanovitev informativnega urada o gospodarskem stanju rudnikov, kakor tudi o rudarski delavski zakonodaji.

Velika kriza v Avstraliji. Vsa znamenja kažejo, da se Avstralija zaplete v industrijalno vojno, iz katere se morda izcimi boj, kakršnega opazamo v Evropi, za strmoglavljenje obstoječega gospodarskega reda. Vojno izzivajo delodajalci, ki so pričeli gonjo proti strokovnim unijam, znižujejo mezde, podaljšujejo delavnik in sabotirajo delavske pridobitve. Kapitalisti izrabljajo sedanjo brezposelnost in trgajo mezde od 20 do 30 odstotkov. Delavci v vseh glavnih industrijah so prizadeti. Farmarski delavci so izgubili 20 odstotkov mezde, rudarji v metalčnih rudnikih 20, jeklarski delavci 25 in premo-garji 30 odstotkov. Med delavci vlada veliko razburjenje in prej ali slej izbruhne generalna stavka. Delavski svet v New South Walesu je izjavil: »Delodajalci očitno izzivajo delavstvo na industrijalni izbruh. Izstradavanje je instinktivno revolucionarno in če hočejo avstralski kapitalisti revolucijo, jo lahko imajo, toda prej je ne bodo imeli, dokler ne bo delavstvo dobro pripravljeno in to bo kmalu.«

Na Poljskem se je pred kratkim vršil drugi kongres Zveze strokovnih unij, ki spada k amsterdamski internacionali. Tajnik je poročal, da ima Zveza zdaj 1110 podružnic s 492.952 člani. Na kongresu je bilo 155 socialistov in 34 komunistov. Glede vprašanja enotne fronte so socialisti zavrgli predlog komunistov za

enotno fronto iz razloga, da je »skupno delo s komunisti nemogoče«. Kongres je sprejel resolucijo, ki obsoja militarizem Poljske in »ruski militarizem« ter se izreka za narodno obrambo Poljske.

Železniška šola v Beogradu. Minister saobračaja je odredil, da se otvori v Beogradu državna železniška šola, ki ima nalogo, da vzgaja strokovno železniško osebje. Šola je sprejela približno 200 gojencev ter se otvori že meseca oktobra letos. Potrebni krediti za to šolo so uvrščeni v državni proračun za tekoče leto.

Objave in zahvale.

Podpisani naznanjam vsem ljubljanskim članom sekcije livarjev, da sem odložil predsedniško mesto, ostanem pa še član iste.

Vinko Vrankar.

V nedeljo, dne 20. avgusta se bo vršil v Loki pri Žusmu shod lesnega delavstva v čakalnici tovarne ob 2. popoldne. Udeležba vsakega člana dolžnost. Nečlani vabljeni. Odbor.

Podpisana se najtopleje zahvaljujem podružnici usnarjev v Ljubljani za naklonjeni znesek K 737.

Ivana Bizlaj.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 8. avgusta 1922.

Kakor blisk je učinkovala na evropsko politično javnost vest, da zahtevajo Zedinjene države od vseh evropskih držav povračilo svojih dolgov. Zlasti neprijetno je ta zahteva zadela Anglijo, ki precej dolguje svojim sorodnikom onstran Atlantskega oceana. Ker pa se nahaja Anglija še v toliko srečnem položaju, da so pri njej zadolžene druge evropske države, terja s svoje strani vse navzkriž prijatelje in neprijatelje. Umevno je, da je ta stvar gospodarske razmere še bolj zapletla in da vzpričo tega razne gospodarske konference ne morejo imeti uspeha.

Državljska vojna v Braziliji nima ne konca ne kraja. Obsedno stanje, ki traja že par mesecev po vsej državi, je bilo zadnji čas še poostreno. Kam privede to prelivanje krvi?

Kakor se glase zadnje vesti, se odnošaji med sovjetsko Rusijo in Japonsko omiljujejo. Te dni je Japonska vlada sporočila Moskvi, da namerava izprazniti Sibirijo. Pogajanja glede tega se bodo vršila v Harbinu. Amerika in Anglija pa bosta ugriznili v kislno jabolko.

Dočim se Anglija bolj in bolj oborožava, je avstralski parlament odobril washingtonski dogovor glede razorožitve. Ali pojde Anglija za tem dobrim vzgledom?

Po Kitajskem je divjal prošli teden silovit vihar, ki je milijonom prebivalcev odnesel strehe s hiš in zahteval nebroj človeških žrtev. Glasdovanje se je pridružilo še vremenski nezgodi, da ne bode trpljenja konec.

Vprašanje nemških reparacij postaja od dne do dne bolj pereče. Mrzlični nestrpnosti francoskega imperializma nasprotuje premišljena politika Velike Britanije, ki počenja uvidevati, da se problem Nemčije ne da rešiti z brutalno silo. Vse kaže, da se bo morala Francija prilagoditi treznejši politiki Anglije. Prvi znak tega je nameravani sestanek v Londonu, ki se ga udeležil angleški ministerski predsednik Lloyd George, francoski ministerski predsednik Poincaré in italijanski minister zunanjih poslov Schanzer.

Med neprestano krizo italijanske vlade se je razvila v Italiji pravcata državljanska vojna. Število porušenih delavskih domov, socialističnih tiskarn in uredništev, ter nebroj človeških žrtev pričča o visoki kulturi italijanskega nacionalizma. Delavstvo je sklenilo, da s stavko zavrne to nasilje, fašisti pa skušajo delavstvo pri-

siliti z orožjem, da dela še naprej v korist svojim izkoriščevalcem in tlačiteljem. Vojaštvo sicer nastopa, vendar pa ni kos podivjani fašistovski družali. Tudi vlada izdaja gostobesedne manifeste, ki pa niso drugača kakor pesek v oči. Ni izključeno, da izbruhne državljanska vojna, ker so za delavno ljudstvo razmere neznesne. Poleg življenske bede mora prenašati še politično nasilje. Znano pa je, da prenapet obroč poča, kar bi lahko vedela tudi italijanska vlada.

Naš novi poslanik v Parizu dr. Spalajkovič je nastopil svoje mesto. Ob njegovem prihodu se je vršila običajna ceremonija. Dr. Spalajkovič in predsednik francoske republike Millerand, sta zagotavljala drug drugemu goreče prijateljstvo, kakor je pač vedno ob takih prilikah. Posledice tega prijateljstva pa žal že preveč čutimo na lastnem hrbtu.

Spor, ki je pretil izbruhniti med nemško državno vlado in Bavarsko, se je po razsodnosti zveznega predsednika dr. Eberta omilil. Te dni odpohtujeta v München dva odposlanca zvezne nemške vlade, da se začneta pogajati z Bavarci o definitivni rešitvi spornih vprašanj.

Poplava bankovcev v Avstriji je dosegla tako višino, da se je bati vsak čas finančnega poloma. Vse stremljenje inozemskih činiteljev, zboljšati avstrijske finance nima pomena, dokler bo spremljano z gotovimi političnimi tendencami. Vzpričo neznesnega gospodarskega stanja se v Avstriji vedno bolj ojačuje misel na zedinjenje z Nemčijo. Da pride do tega v doglednem času, je toliko kot jasno in le kratkovidna birokracija ne more tega razumeti.

Intrige zahrbtne Grčije so prisilile antanto, da je zbrala okoli Carigrada svoje čete. Z ozirrom na to, se je grška hrabrost sicer nekoliko ohladila, vendar škilijo še vedno preko tega ovirajočega pasu na Carigrad. Prepričani smo, da bi bilo najbolje, ako bi se antanta ne vmešavala, temveč prepustila, da bi Turki sami namlatili Grke.

S pasjimi dnevi je popolnoma izginila delavnost naših narodnih poslancev. Zborovalna dvorana naše narodne skupščine je bila največkrat prazna. In vendar je šlo za važne zakone, kakor uradniški zakon, zakon o vojni odškodnini i. t.

d. Proračun so komaj prerili skozi plenum zbornice in to le v načelu, kedaj da pa bo izdelan, ne ve živ krst. Ker ni hotel nihče več delati je predsednik parlamenta zasedanje zaključil do srede septembra. Takrat se imata izdelati zakon o uradnikih in vojni odškodnini. Takoj nato se imajo razpisati volitve v oblastno samoupravo.

Z odgoditvijo parlamentarnih sej se je začelo ruvarjenje, nekateri so se odpeljali na agitacijska potovanja, drugi potujejo za zabavo, tretji pa se vozijo na Bled »poročat« kralju o političnem položaju.

Med radikali in demokrati se bije srdit boj za mesto notranjega ministra. Doslej se še ne da sklepati, kdo zasede to ministerstvo.

Ker je bil imenovan za državnega podtajnika finančnega ministerstva demokrat, so se brž dvignili radikali in zahtevajo zase mesto državnega podtajnika v ministerstvu notranjih del. Med tem brezplodnem političnem dvoboju med radikali in demokrati pa zastaja državni upravni aparat in delavno ljudstvo strada.

Zadnji teden je dvignila največ prahu efera kraljeviča Jurija. Princ se je kar na lepem pojavil v Beogradu in vrgel vladi v obraz očitek, da ga zanemarja. Zahteva zase apanažo kakor drugi člani dinastije, ter primerno bivališče, ki ga hoče imeti v Beogradu. Vlada bo njegovim zahtevam baje ugodila.

V imenu Strok. komisije (P. odb. GDSJ.).
Izdajatelj: France Svetek.
Odgovorni urednik:
Ivo Meznarič.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13 ure
in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadrugnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti porokstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menlo se nakompljujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

!!! Delaj, zbiraj, množi in vlagaj !!!

Najboljše in najvarnejše naložite svoje prihranke v

Poštni predal št. 13.

Telef. Int. št. 178.

Pošt. ček. rač. št. 10.532.

Brz. nasl. „Kodes“ Ljubljana.

Hranilnem oddelku

Konsumnega društva za Slovenijo, Ljubljana.

Obrestuje hranilne vloge po **5%** } brez odbitka rentnega in invalidnega davka.
vloge proti 1/2letni odpovedi po **6%** }

Vloge se lahko vplačujejo osebno ali pa potom položnic v **centrali** v Ljubljani ali pa v **podružnicah**: Celje, Store, Rogatec, Borovnica, Litija, Kamnik, Trzič, Radovljica, Gorje, Kor. Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kr. gora, Ljubno, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, St. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Crna I., Crna II.

Hranilni kapital K 4.000.000.

Vlagajmo prihranke le v lastno hranilnico!